

Stichting Monumentenhuis Brabant

Jaarverslag 2010

Inhoudsopgave

1 Inleiding

2 Stichting Monumentenhuis Brabant

2.1 Taakstelling

2.2. Organisatie

3 Steunpunttaken

A Dienstverlening

I Eerstelijns ondersteuning gemeenten

3.a Helpdesk voor gemeenten

3.b Spreekuur voor gemeenten / Consult op locatie

II Professionalisering gemeenten

3.c Website

3.d Nieuwsbrieven en digitale specials

3.e Scholingsbijeenkomsten en cursussen

3.f Ondersteuning nieuwe ambtenaren

III Activering gemeentelijke monumentenbeleid

3.g Activering gemeenten m.b.t. het archeologiebeleid

3.h Activering gemeenten m.b.t. kennis cultuurhistorische waarden

IV Platform van afstemming en overleg

3.i Planoverleg

3.j Beleidsoverleg

B Bereik dienstverlening

C Waardering dienstverlening

D Maatschappelijke effecten dienstverlening

E Ureninzet 2010

4 Beleids- en beheerplan financiële reserves 2010-2012

1 Inleiding

Eind 2009 heeft de Tweede Kamer ingestemd met de “Beleidsbrief Modernisering Monumentenzorg” (MoMo). Eén van de pijlers van MoMo is het inbedden van cultuurhistorie in de ruimtelijke ordening. Gemeenten krijgen – nog meer dan tot nu toe het geval was – een cruciale rol binnen het nieuwe monumentenbestel. Maar in welke mate zijn gemeenten MoMo-proof? Om hier meer zicht op te krijgen heeft Stichting Monumentenhuis Brabant een onderzoek onder RO-ambtenaren laten uitvoeren. De respons was 70%. Op grond van de onderzoeksresultaten kan gesteld worden dat gemeenten (vooral de middelgrote en de kleine) nog niet klaar zijn om volwaardig een eigen monumentenbeleid te voeren ter realisering van de doelstellingen van MoMo. Het schort gemeenten vaak aan één of meer van de volgende basisonderdelen: middelen, mensen, kennis.

De uitkomsten van het “*Tevredenheids- en wensenonderzoek Stichting Monumentenhuis Brabant*”, dat in zomer – najaar 2010 is uitgevoerd, geven eveneens aan dat veel gemeenten capaciteitsproblemen hebben. Veel monumentambtenaren ervaren dat de gemeentelijke monumentenzorgtaak de laatste jaren omvangrijker is geworden door:

- decentralisatie van rijks- en provinciale taken naar de gemeentelijke overheid;
- ten gevolge van nieuwe werkterreinen die op de gemeente zijn afgekomen;
- vanwege een toegenomen belangstelling vanuit de maatschappij voor cultuurhistorie en monumentenzorg, hetgeen zich openbaart door extra vragen van de burgers, burgerparticipatie e.d.

Ook wordt door monumentambtenaren geconstateerd dat in de eigen gemeente onvoldoende kennis aanwezig is voor de uitvoering van de gemeentelijke monumentenzorgtaak.

Een heel zorgelijke situatie... voor het monument, de monumenteigenaar, *ons* erfgoed, de samenleving. Vanuit de steunpuntenorganisaties wordt getracht gemeenten zo veel mogelijk de helpende hand te bieden en te ondersteunen. In Noord-Brabant wordt dat gedaan door Stichting Monumentenhuis Brabant. Blijkens het voornoemde tevredenheidsonderzoek zijn gemeenten positief over de dienstverlening van en door het Monumentenhuis. Dat stemt goed, maar betekent zeker niet dat er achterover geleund gaat worden. De komende jaren zal de gemeentelijke monumentenzorgpraktijk ten gevolge van de bezuinigingsdrift nog meer onder druk komen.

Stichting Monumentenhuis Brabant wil hier zo goed mogelijk op anticiperen. Uit het “*Tevredenheids- en wensenonderzoek Stichting Monumentenhuis Brabant*” komt naar voren dat gemeenten vooral behoefte hebben aan een proactieve dienstverlening. Met in acht neming van de hoofdkaders van het nieuwe monumentenbeleid van Rijk en Provincie zal in het op te stellen meerjarenplan 2012-2015 dit worden opgepakt.

Harrie Maas,
directeur Stichting Monumentenhuis Brabant

2 Stichting Monumentenhuis Brabant

2.1 Taakstelling

Landelijk steunpuntennetwerk

De invoering van de Monumentenwet 1988 betekende een eerste grote stap naar een gedecentraliseerde monumentenzorgpraktijk. Bij de uitvoering daarvan werden al snel verschillende knelpunten zichtbaar. Gemeenten, met name de kleine en middelgrote, waren niet/onvoldoende in staat en toegerust om op een goede manier invulling te geven aan hun monumentenzorgtaak. Daarom werd door de toenmalige Rijksdienst voor de Monumentenzorg en de provincies een landelijke ondersteuningsstructuur met als taakstelling gemeenten te ondersteunen bij de uitvoering van de gemeentelijke monumentenzorgtaak en de kwaliteit van de integrale monumentenzorg te verbeteren. Vanaf 1995 is dit netwerk gevormd; het laatste steunpunt kwam in de provincie Flevoland per 1 januari 2008 tot stand. In Noord-Brabant bestaat vanaf 1999 een dergelijk provinciaal steunpunt voor de monumentenzorg.

Stichting Monumentenhuis Brabant: hét provinciale steunpunt in Noord-Brabant

De huidige Stichting Monumentenhuis Brabant is het resultaat van de doorontwikkeling van het Brabantse steunpunt. Vanaf de start in 1999 werden ten behoeve van gemeenten ook commerciële activiteiten op het terrein van de monumentenzorg ontplooid. Na verloop van jaren werd echter meer en meer duidelijk dat een aanpassing van de organisatorische structuur wenselijk is, met name om transparantie te krijgen tussen de gesubsidieerde en de commerciële activiteiten. Dit leidde in 2006 tot de oprichting van Stichting Behoud Monumenten Brabant. Deze organisatie fungeerde als het provinciale steunpunt voor de monumentenzorg en archeologie; daarnaast werden gesubsidieerde projecten uitgevoerd.

Een verdere stap werd in 2009 gezet met de oprichting van een specifieke organisatie voor de steunpunttaken: Stichting Monumentenhuis Brabant. De stichting stelt zich ten doel de kwaliteit van de integrale monumentenzorg in de provincie Noord-Brabant te bevorderen. Als subdoelstellingen zijn geformuleerd:

- het verbeteren van de kwaliteit van de monumentenzorg op gemeentelijk niveau door non-profit ondersteuning van en advisering aan gemeenten;
- facilitering en stimulering van overleg en samenwerking tussen de overheden onderling en tussen de overheden en particuliere organisaties om de kennis en expertise van die partijen effectief en optimaal te integreren in het totale monumentenbeleid in Noord-Brabant.

Inhoudelijke afspraken inzake steunpuntorganisatie

Tussen de minister van OCW en het Interprovinciaal Overleg (IPO) zijn afspraken gemaakt over het steunpuntennetwerk. Overeengekomen is dat de verantwoordelijkheid voor de steunfunctie monumentenzorg en archeologie met ingang van 1 januari 2009 wordt gedecentraliseerd naar provincies en dat de daarvoor bestemde gelden volledig worden overgedragen aan het Provinciefonds. De medefinanciering vanuit de OCW-cultuurbegroting is daarmee dus komen te vervallen.

Wat betreft de basistaken van de steunpunten zijn de minster van OCW en het IPO overeengekomen: *Een steunpunt monumentenzorg en archeologie heeft de volgende ondersteunende basistaken:*

- *het bieden van een loket voor ondersteuning aan gemeenten;*
- *het bieden van een platform ter bevordering van de afstemming tussen de betrokken overheden en andere partijen;*
- *het bevorderen van kennis en deskundigheid bij gemeenten op het gebied van wet- en regelgeving op het gebied van archeologie, cultuurlandschap en monumenten en de inhoudelijke praktijk daarvan.*

Een en ander is vastgelegd in het document “Afspraken inzake decentralisatie regionale steunfunctie Monumentenzorg en Archeologie 2009-2012”.

Stichting Monumentenhuis Brabant: werkplan 2010

Met in acht neming van het bovenstaande heeft Stichting Monumentenhuis Brabant voor 2010 een activiteitenplan en de begroting opgesteld. Bij schrijven van 18 december 2009 heeft de Provincie Noord-Brabant deze goedgekeurd.

In voornoemd schrijven wordt tevens toestemming verleend voor de vorming van bestemmingsreserves ten behoeve van:

- Industrieel erfgoed: kennisontwikkeling en beleidsstimulering gemeenten (€ 12.500,-);
- Professionalisering gemeentelijke monumentencommissies en ontwikkelen ondersteuningsstructuur (€ 25.000,-);
- Behoeftonderzoek gemeenten bij uitvoering monumentenzorgtaak (€ 12.500,-);
- Het uitgeven van brochures en andere publicaties (€ 15.000,-).

Het door Stichting Monumentenhuis Brabant opgestelde “Beleids- en beheerplan financiële reserves 2010-2012” geldt hiervoor als onderlegger. Het betreft hier activiteiten die aansluiten bij de doelstelling van Stichting Monumentenhuis Brabant, te weten het ondersteunen, activeren en professionaliseren van de Brabantse gemeenten teneinde de kwaliteit en de effectiviteit van de gemeentelijke monumentenzorg te vergroten.

2.2 Organisatie

Stichting Monumentenhuis Brabant heeft geen personeel in dienst. Voor de uitvoering van haar taken worden werknemers ingehuurd van Stichting Behoud Monumenten Brabant. Beide besturen vormen een personele unie, hetgeen inhoudt dat ze dezelfde bestuursleden hebben. Ook hebben ze dezelfde directeur in de persoon van drs. H.H.V.M. Maas.

Stichting Monumentenhuis Brabant is gehuisvest aan Markt 9 te Geertruidenberg.

Het bestuur van Stichting Monumentenhuis Brabant bestond in 2010 uit:

- voorzitter: de heer W.J.A. Raaphorst
- secretaris: de heer A.M.T. Naterop
- penningmeester: mevrouw drs. Y. Schram,
- bestuursleden: de heer G.A.A.J. Janssen, vicevoorzitter
de heer mr. A.H.P.G. van de Kerkhof
de heer J.L.W. van Dijk.

3 Steunpunttaken

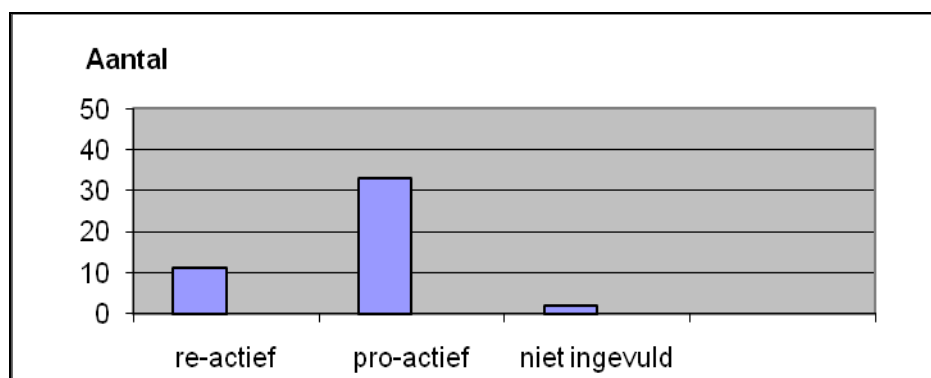
De dienstverlening van Stichting Monumentenhuis Brabant strekt tot doel gemeenten te ondersteunen en te professionaliseren, teneinde de kwaliteit en de effectiviteit van hun monumentenbeleid te vergroten. De ondersteuning geschiedt reactief (hulpverlening n.a.v. concrete vragen en problemen) en – in toenemende mate – proactief, zoals:

- gemeenten opleiden, zodat ze hun taak zelf kunnen gaan oppakken;
- stimuleren dat een actief gemeentelijk monumentenbeleid wordt ontwikkeld;
- stimuleren dat gemeenten werk gaan maken van culturele planologie.

In het behoefte- en wensenonderzoek dat in 2010 onder de Brabantse gemeenten is uitgevoerd komt duidelijk naar voren dat deze vooral behoefte hebben aan proactieve dienstverlening door het Monumentenhuis. Op de vraag “Aan wat voor soort dienstverlening heeft u het meest behoefte?

- reactief (Monumentenhuis ontwikkelt activiteiten n.a.v. concrete vragen van gemeenten; initiatief ligt bij gemeente).
- proactief (Monumentenhuis neemt het initiatief naar gemeenten vanwege in algemene zin gesignaleerde problemen)”

werd door driekwart geantwoord:

Dienstverleningsbehoefte

De komende jaren zal het Monumentenhuis op deze wens zeker gaan inspelen. In het op te stellen meerjaren werkplan zal hiervan een uitwerking worden gemaakt.

Activiteiten 2010

De steunpunttaken die in 2010 door Stichting Monumentenhuis Brabant zijn uitgevoerd, zijn onder te verdelen in:

- a) eerstelijns ondersteuning;
- b) professionalisering Brabantse gemeenten;
- c) activering gemeentelijk monumentenbeleid;
- d) platform van afstemming en overleg.

De eerstelijns ondersteuning aan gemeenten is bedoeld om gemeenten op een directe wijze hulp te bieden n.a.v. vragen en problemen bij de uitvoering van de gemeentelijke monumentenzorgtaak. Deze ondersteuning bestaat uit een gratis helpdesk en een gratis spreekuur / consult op locatie. Doel hiervan is:

- gemeenten die bij de dagelijkse uitvoeringspraktijk tegen knelpunten aanlopen de nodige informatie en adviezen te verstrekken, zodat monumenteigenaren en andere belanghebbenden / betrokkenen hiermee kunnen worden geholpen;

- het verbeteren van de kwaliteit van de gemeentelijke monumentenzorg.

Ten behoeve van de professionalisering van de ambtenaren monumentenzorg heeft Stichting Monumentenhuis Brabant in 2010 de volgende diensten aangeboden: een informatieve en actuele website; een gratis nieuwsbrief en digitale specials; scholingsbijeenkomsten en cursussen; ondersteuning van nieuwe ambtenaren. Doel hiervan is het vergroten van het kennisniveau van ambtenaren monumentenzorg en andere direct betrokkenen, zodat de kwaliteit en de effectiviteit van de gemeentelijke monumentenzorg verbetert.

Wat betreft het onderdeel “activering gemeentelijk monumentenbeleid” heeft het Monumentenhuis in 2010 zich vooral gericht op gebiedgerichte monumentenzorg en culturele planologie. Dit zijn speerpunten van het nieuwe monumentenbeleid van Rijk en Provincie. Bij de meeste gemeenten staat dit evenwel nog in de kinderschoenen.

Een goede kennis van de eigen cultuurhistorische waarden vormt de basis van een gedegen erfgoedbeleid. Dit was al aan de orde bij een beleid dat gericht is op objectbescherming, maar is met name ook van belang om vorm en inhoud te kunnen geven aan de inbedding van cultuurhistorie in de ruimtelijke ordening. Bij veel gemeenten schort het hier aan. Daarom onderneemt het Monumentenhuis activiteiten op dit gebied.

Een bijzonder aandachtsveld is het religieus erfgoed, dat als een kernkwaliteit van Brabant kan worden beschouwd. In 2010 heeft dit een vervolg gekregen via de afronding van het “Ambassadeursproject Religieus Erfgoed”.

Ten einde de kwaliteit en de effectiviteit van de monumentenzorg te bevorderen wordt een platform geboden waar relevante partijen elkaar kunnen ontmoeten en tot afstemming kunnen komen. In het Planoverleg bespreken de Rijksdienst (RCE), de Provincie, en het Monumentenhuis – in aanwezigheid van gemeenten, architecten en monumenteigenaren – restauratieplannen. In het Beleidsoverleg vindt afstemming plaats tussen RCE, Provincie en Monumentenhuis over diverse beleidsaangelegenheden, onder meer over landelijke en provinciale ontwikkelingen op het gebied van monumentenzorg en archeologie.

Bijstelling activiteitenplan en ureninzet

Gaandeweg het jaar bleek dat het werkplan voor 2010 op een klein aantal onderdelen bijstelling behoefde. Bij schrijven van 25 augustus 2010 is daarover aan het provinciebestuur gerapporteerd. De wijzigingen hadden betrekking op de volgende aspecten:

- een verhoging van de ureninzet voor de helpdesk van 500 naar 560 uur;
- een verhoging van de ureninzet voor het Planoverleg van 200 naar 265 uur;
- een verlaging van de ureninzet voor het onderdeel “Activering gemeenten m.b.t. gebiedsgerichte monumentenzorg” van 225 naar 100 uur i.v.m. het niet doorgaan van het organiseren van 5 regionale bijeenkomsten voor gemeenten over de provinciale Cultuurhistorische Waardenkaart. De opzet hierbij was een link te leggen naar de betekenis en mogelijkheden ervan bij ruimtelijke ontwikkelingen. Door de provincie werd later er de voorkeur aan gegeven dit anders te organiseren, zodat 125 uur vrij vielen.

Verder is voorgesteld het “Beleids- en beheerplan financiële reserves 2010-2012” bij te stellen, namelijk:

- een bijstorting toevoeging in de egalisereserve ad € 5.000,-;
- een verlaging van de bestemmingsreserve “Professionalisering gemeentelijke monumentencommissies en ontwikkelen ondersteuningsstructuur” met € 5.000,- en dit bedrag over te hevelen naar de egalisereserve;
- een vermindering van het aantal te organiseren regionale bijeenkomsten voor leden van gemeentelijke monumentencommissies (van 4 naar 3).

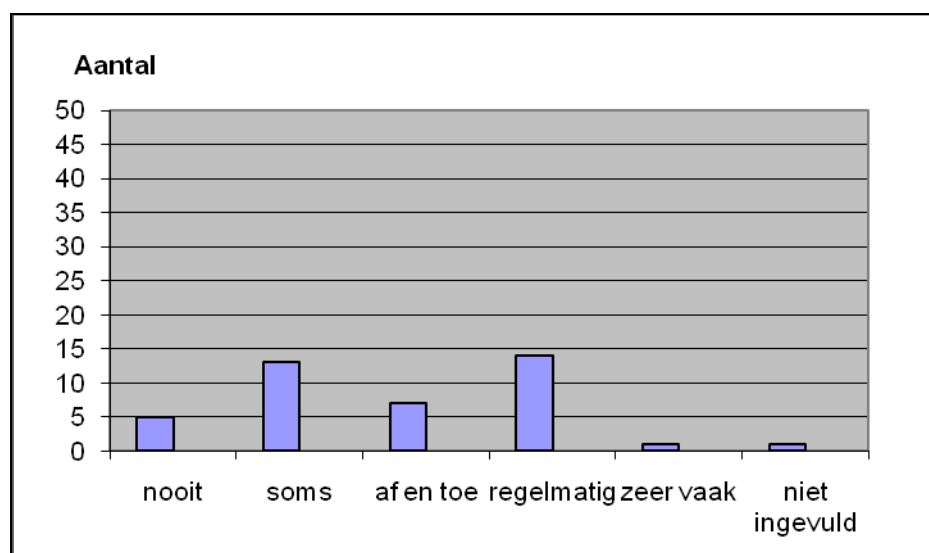
Bij brief van 21 september 2010 ontvingen wij bericht van de provincie dat ingestemd werd met de bijstelling van het activiteitenplan.

3A *Dienstverlening*

I **Eerstelijns ondersteuning**

3a **Helpdesk voor gemeenten**

In 2010 is door 61 van de 68 gemeenten hiervan gebruik gemaakt. Dit is een bereik van 92,6%. Alleen door de gemeenten Cuijk, Helmond, Someren, Veldhoven, Son en Breugel, Reusel-de Mierden en Goirle werd geen beroep op de helpdesk gedaan. Het aantal adviezen bedroeg ruim 500.

In welke mate maakt u gebruik van de Helpdesk?

(uit: Tevredenheids- en wensenonderzoek Stichting Monumentenhuis Brabant)

De vragen werden ontvangen per telefoon, e-mail of per post. Ze hadden betrekking op het gehele terrein van de monumentenzorg, archeologie en culturele planologie, zoals:

- vergunningentraject monumenten (o.a. wanneer is een vergunning nodig, procedure, Wabo, afstemming met welstand,);
- subsidietraject (o.a. Brim, wegwerken restauratieachterstanden, Nationaal Restauratiefonds, Cultuurfonds voor Monumenten Noord-Brabant, Beleidsregel Cultureel Erfgoed, subsidie archeologie- en cultuurhistoriekaarten, subsidiemogelijkheden provincie, Fondsenboek, molens, subsidiemogelijkheden voor cultuurhistorische landschappen, monumentaal groen);
- de provinciale Cultuurhistorische Waardenkaart (o.a. herziening, versie 2006, cultuurhistorische vlakken);
- de provinciale Verordening Ruimte (o.a. relatie met CHW);
- provinciale nota Buitengebied in ontwikkeling;
- herbestemming van monumenten – Agenda van Brabant (grootschalige cultuurhistorische complexen);
- gebiedsgerichte monumentenzorg (wat te doen?, beschermd dorps- en stadsgezicht, cultuurhistorische verkenning, culturele planologie in relatie tot bestemmingsplannen);
- Wet archeologische monumentenzorg (beleid, uitvoering, beoordeling rapportages);

- gemeentelijke monumentenzorgtaken (o.a. monumentenbeleidsplan; [procedure] gemeentelijke monumentenlijst; redengevende monumentbeschrijving, bouwhistorisch onderzoek, gemeentelijke subsidieregelingen; samenstelling gemeentelijke monumentencommissie);

- religieus erfgoed – ruraal erfgoed – industrieel erfgoed.

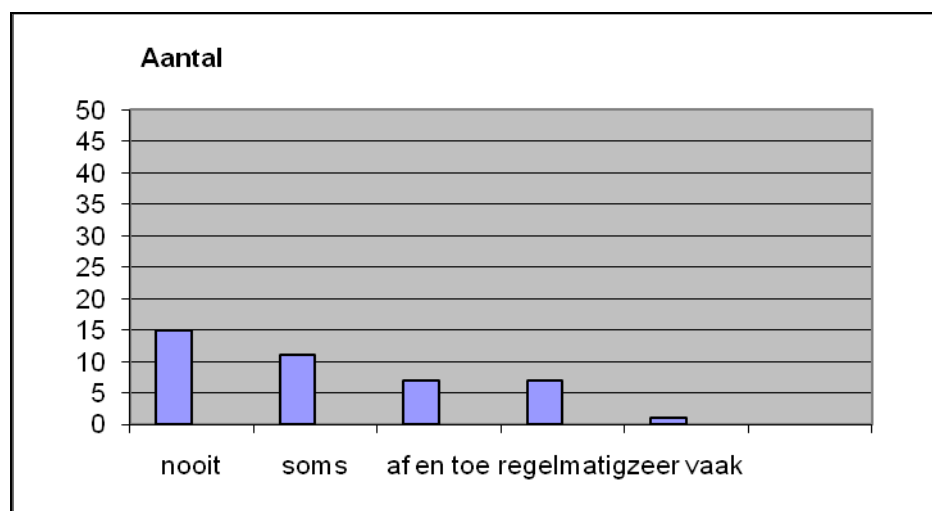
Veelal kon direct antwoord worden gegeven. Was dit niet het geval, dan werd via de back office hierin voorzien. Soms werd doorverwezen naar andere organisaties en instanties.

De ureninzet voor deze dienstverlening bedroeg in 2010 561,5 uur.

3b Spreekuur voor gemeenten / consult op locatie

Als vragen te complex zijn om telefonisch af te handelen, kunnen gemeenten terecht bij het spreekuur van het Monumentenhuis in Geertruidenberg. De tijden waarop spreekuur wordt gehouden, worden flexibel ingevuld.

Maar soms ook wordt een bezoek op locatie gebracht. De redenen om dit te doen kunnen divers zijn: bezichtiging ter plaats, nadere informatieverstrekking aan en ondersteuning van monumentambtenaar, verzoek wethouder.

In welke mate maakt u gebruik van het spreekuur/consult op locatie?

(uit: Tevredenheids- en wensenonderzoek Stichting Monumentenhuis Brabant)

In 2010 hebben 43 gemeenten gebruik gemaakt van het spreekuur of het consult op locatie, oftewel een bereik van 63%. Bij een spreekuur of bezoek komen bijna altijd meerdere zaken ter sprake, hetgeen in het aantal adviezen (109) tot uitdrukking komt.

De urenbesteding in 2010 was 200,5 uur.

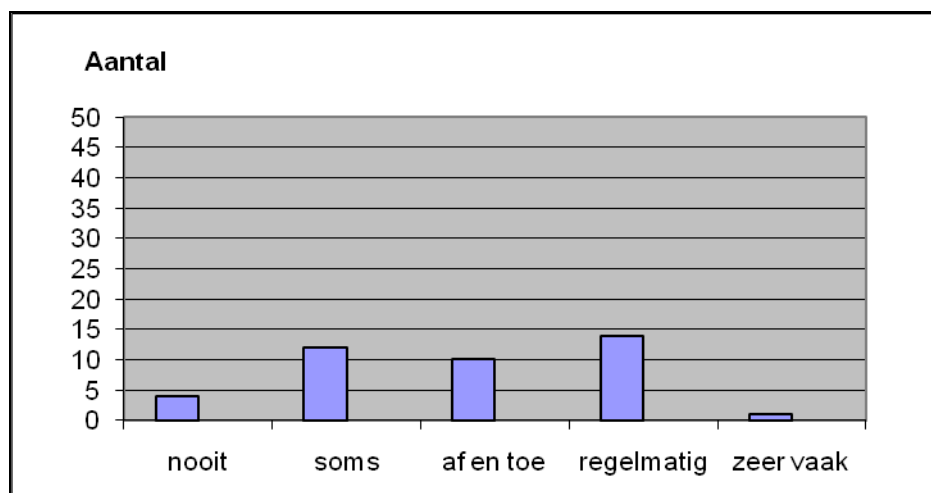
II professionalisering Brabantse gemeenten

3c Website

Het actualiseren van de website heeft ook in 2010 veel aandacht gevraagd. De website van Stichting Monumentenhuis Brabant wordt veelvuldig door de Brabantse gemeenten geraadpleegd, zo'n 90% maakt ervan gebruik.

Het aantal bezoekers per maand van de website is in 2010 fors gestegen ten opzichte van het jaar daarvoor. Aan het eind van 2009 waren er zo'n 1600 bezoekers per maand. Het gemiddelde aantal bezoekers per maand in 2010 is 2214, een stijging van bijna 40%. Het aantal hits is gegroeid van ca. 100.000 naar ruim 155.000 per jaar.

Geprognostiseerd voor 2010 was een urenbesteding van 200 uur. Door medewerkers van het Monumentenhuis Brabant is direct voor deze activiteit 154,75 uur besteed. Daarnaast is gebruik gemaakt van een uitzendkracht. Behalve voor werkzaamheden t.b.v. de website, is deze ook voor andere activiteiten ingezet. Zijn ureninzet (in 2010 in totaal 200,6 uur) is niet verder uitgesplitst. De totale kosten van deze uitzendkracht heeft Stichting Behoud Monumenten Brabant voor haar rekening genomen.

In welke mate maakt u gebruik van de Website?

(uit: Tevredenheids- en wensenonderzoek Stichting Monumentenhuis Brabant)

3d Nieuwsbrieven en digitale specials

Behalve via een actuele website, vindt informatievoorziening over monumenten en archeologie plaats via de eigen nieuwsbrief en digitale specials. Hiermee worden alle Brabantse gemeenten bereikt.

De nieuwsbrief, die 4 x per jaar verschijnt, wordt toegestuurd aan alle portefeuillehouders en ambtenaren monumentenzorg. Ook betrokkenen uit het veld, waaronder de heemkundeverenigingen in onze provincie, ontvangen de nieuwsbrief. De oplage is 400 exemplaren.

Vanwege de actualiteit is het soms nodig om snel informatie naar monumentambtenaren te sturen. Daarnaast zijn er onderwerpen die om uitvoerige info / uitleg vragen. Daarom wordt gebruik gemaakt van digitale "specials". In 2010 zijn er 7 digitale specials verstuurd over: voortgang MoMo, de crisis- en herstelwet in relatie tot monumentenzorg, de nieuwe restauratieregeling voor rijksmonumenten, de handreiking Erfgoed en Ruimte, de wijziging van het Brim, de provinciale Cultuurhistorische Waardenkaart (2x).

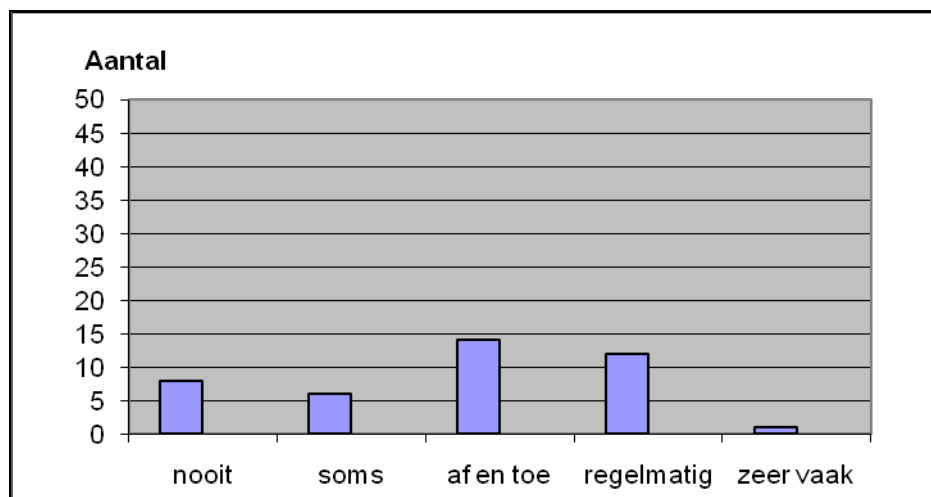
De urenbesteding in 2010 voor de nieuwsbrieven en digitale specials was 161,5 uur.

3e Scholingsbijeenkomsten en cursussen

In 2010 zijn de volgende scholingsbijeenkomsten en cursussen (mede) georganiseerd:

- a) cursus voor ambtenaren Monumentenzorg en R.O. over "Cultuurhistorie in bestemmingsplannen" (22 april 2010 in Geertruidenberg);

- b) cursus over de Wabo voor monumentambtenaren, ambtenaren bouw- en woningtoezicht, ambtenaren vergunning en handhaving (21 juni 2010 te Geertruidenberg);
- c) cursus voor ambtenaren ‘Actualiteiten en Ontwikkelingen in de monumentenzorg’ i.s.m. het Nationaal Restauratiefonds (26 oktober 2010 te Grave);
- d) cursus voor boerderijeigenaren, architecten en ambtenaren in de Kempengemeenten i.s.m. Stichting De Brabantse Boerderij. De cursus omvatte in totaal 5 bijeenkomsten. Door Stichting Monumentenhuis Brabant is alleen de avond verzorgd over het gemeentelijke monumentenbeleid en de (wenselijke) interactie tussen gemeenten en monumenteigenaren (27 november 2010 te Westerhoven);
- e) cursus ‘kennisontwikkeling en deskundigheidsbevordering gemeentelijke monumentencommissies’
 - 20 mei in Heusden; 26 november in Gemert; 10 december 2010 in Tilburg.

*Neemt u deel aan Scholingsbijeenkomsten en cursussen?
(uit: Tevredenheids- en wensenonderzoek Stichting Monumentenhuis Brabant)*

De deelname aan cursussen en scholingsbijeenkomsten is (heel) goed te noemen. Op basis van het “Tevredenheids- en wensenonderzoek Stichting Monumentenhuis Brabant” kan worden gesteld dat zo’n 80% van de gemeenten hier wel eens aan deelneemt en dat ruim 30% regelmatig tot zeer vaak gebruik maakt van deze dienstverlening.

ad a) De belangstelling voor de cursus “Cultuurhistorie in bestemmingsplannen” was erg groot. Er waren niet minder dan 64 deelnemers. Behalve ambtenaren Monumentenzorg, waren er ook veel R.O.-ambtenaren. In totaal waren er 30 gemeenten hier vertegenwoordigd. Op de vraag of de cursus aan het doel heeft beantwoord (vergroten kennis en inzicht in mogelijkheden op het gebied van culturele planologie) werd geantwoord: geheel 10% ; grotendeels 45%, redelijke mate 30% ; gedeeltelijk 15%.

ad b) Het doel van de bijeenkomst was gemeenten te informeren over de consequenties van de Wabo voor de gemeentelijke monumentenzorg en de mogelijkheden van vergunningvrij bouwen in de Wabo en het Bor. Het aantal deelnemers bedroeg 41; er waren vertegenwoordigers van 27 gemeenten. Op de vraag of de cursus aan het doel heeft beantwoord werd geantwoord: geheel 6% ; grotendeels 46%; redelijke mate 33; gedeeltelijk 15%.

ad c) Aan de cursus “Actualiteiten en ontwikkelingen in de monumentenzorg” werd deelgenomen door 47 personen, waaronder 27 ambtenaren van 20 gemeenten. Het

Monumentenhuis drie onderdelen van deze cursus dan wel laten verzorgen. Het waarderingscijfer voor deze cursus was 7,6.

ad d) Aan deze cursus (met 5 bijeenkomsten) werd door 64 personen deelgenomen. Uit de evaluatie bleek dat men tevreden was over de inhoud van de cursus, de cursusstof, als ook over de docenten. Uit de evaluatie bleek ook dat er behoefte was aan verdere verdieping en aan detailkennis.

De in 2010 gepleegde ureninzet voor scholingsbijeenkomsten en cursussen was 252 uur.

3f Ondersteuning nieuwe ambtenaren

Met name bij kleine en middelgrote gemeenten is er een groot verloop onder gemeentelijke monumentambtenaren. Hun opvolgers hebben vaak een beperkte kennis van het werkveld. Zowel voor het monument als de monumenteigenaar kan dit nadelig uitpakken. Vanuit de eigen gemeentelijke organisatie kunnen zij meestal geen ondersteuning krijgen, daarom is het belangrijk dat er extern een mogelijkheid wordt geboden voor kennisoverdracht en –uitwisseling.

De nieuwe monumentambtenaren worden proactief benaderd. Dit heeft geresulteerd in één op één contacten met nieuwe ambtenaren in Bergeijk, Bergen op Zoom, Deurne, Nuenen, Oosterhout, Rucphen, Roosendaal, Waalre en Woensdrecht. Daarnaast is er op 23 april 2010 een speciale bijeenkomst voor nieuwe monumentambtenaren in het Monumentenhuis gehouden; hiervoor was een speciaal “lespakket” samengesteld.

De ureninzet in 2010 voor deze dienstverlening was 70,5 uur.

3g Activering gemeenten m.b.t. gebiedsgerichte monumentenzorg

In het kader MoMo zal de komende tijd meer en meer ingezet gaan worden op gebiedsgerichte monumentenzorg. De omgeving van een monument is immers sterk bepalend voor de wijze waarop de cultuurhistorische kwaliteiten tot zijn recht komen. Maar ook hebben de gebieden zelf cultuurhistorische kwaliteiten. Daarom moet hier meer op in gespeeld worden.

Op een proactieve manier is in 2010 gewerkt om gebiedsgerichte monumentenzorg meer voor het voetlicht te krijgen. Tijdens spreekuren en overleggen met wethouders en ambtenaren is hier regelmatig aandacht voor gevraagd. Maar ook zijn de mogelijkheden benut van website, nieuwsbrieven en digitale specials. Op 22 april 2010 is een cursus gehouden “Cultuurhistorie in bestemmingsplannen”; tijdens de cursus A & O op 26 oktober is gebiedsgerichte monumentenzorg, zowel tijdens de presentaties als tijdens de rondleiding, uitvoerig aan bod gekomen.

Stichting Monumentenhuis Brabant is verder bij een aantal concrete projecten betrokken geweest (o.a. de historische markt in Sint-Oedenrode, het Arsenaal in Grave, het Annaklooster in Zundert, het kasteel in Gemert) waar de omgevingscontext nadrukkelijk aan de orde is. Verder zijn er contacten met Staatsbosbeheer over de doorontwikkelingsmogelijkheden van boerderijcomplexen Helenaveen, Landgoed de Utrecht en landgoederen Het Groene Woud.

Met betrekking tot het ruraal erfgoed hebben veel vragen betrekking op het splitsen van historische boerderijen in twee wooneenheden, of anderszins een verruiming van de gebruiksmogelijkheden. Behalve de boerderij, is hier veelal ook het erf in het geding. Als zodanig gaat het hier direct om ruimtelijke kwaliteit.

Een andere veel voorkomende vraag op ruimtelijke ordeningsgebied heeft betrekking op de mogelijkheden om een woonbestemming toe te kennen aan voormalige boerderijen. Het

betreft hier boerderijen waarvan in de jaren '60 – '70 van de vorige eeuw de woonfunctie is vervallen in ruil voor het mogen bouwen van een nieuwe bedrijfswoning. De oude boerderij werd vervolgens vaak als stal of berging in gebruik genomen. Het geheel geeft op de dag van vandaag veelal een “verrommeld” beeld. Maar ondanks onsierlijkheden als een golfplaten dakbedekking, blijken deze oude boerderijen vaak cultuurhistorisch waardevol zijn. Uit oogpunt van erfgoed en (verbetering van) ruimtelijke kwaliteit zijn hier dus winsituaties te behalen. Met name in het laatste kwartaal zijn hieromtrent vragen gekomen, onder meer van streekmanagers van reconstructiecommissies. Reden voor het Monumentenhuis om deze problematiek op te pakken en in dezen activiteiten te ontwikkelen. In dat kader heeft het Monumentenhuis eind 2010 een inventarisatie uitgevoerd onder de Brabantse gemeenten over de vraag of de problematiek van de “oude boerderij zonder woonbestemming” bij hen speelt. Inmiddels hebben 28 gemeenten positief gereageerd.

Het bovenstaande heeft geleid tot een extra ureninzet (49 uur) bovenop de geplande urenbesteding van 100 uur. Nota bene, oorspronkelijk was 225 uur begroot. Vanwege het vervallen van de CHW-bijeenkomsten (zie halfjaarbericht d.d. 25 augustus 2010), was dit aantal teruggebracht naar 100.

De totale ureninzet voor 2010 komt hiermee uit op 149 uur.

3h Activering gemeenten m.b.t. kennis cultuurhistorische waarden

Een goede kennis van de eigen cultuurhistorische waarden is de basis van een gedegen erfgoedbeleid. Dit was al aan de orde bij een beleid dat gericht is op objectbescherming, maar is met name ook van belang om vorm en inhoud te kunnen geven aan de inbedding van cultuurhistorie in de ruimtelijke ordening.

Goede ruimtelijke ordening betekent namelijk dat er een integrale afweging plaatsvindt van alle belangen die effect hebben op de kwaliteit van ruimte. Een van die belangen is de cultuurhistorie.

Hiertoe heeft Stichting Monumentenhuis Brabant proactief gemeenten benaderd, onder meer via de nieuwsbrief en een digitale special alsook door een gerichte persoonlijke benadering. Dit heeft geresulteerd in:

- (een startnotitie) gemeentelijk archeologiebeleid voor de gemeenten Grave, Sint Anthonis, Mill en St. Hubert, Bernheze;
- een gezamenlijke archeologiekaart voor Mill en St. Hubert, Grave, Sint Anthonis en Landerd; een gezamenlijke archeologiekaart voor Moerdijk, Steenbergen en Woensdrecht; een gezamenlijke archeologiekaart voor Aalburg, Werkendam en Woudrichem; een archeologiekaart voor de gemeente Zundert;
- een gezamenlijke cultuurhistoriekaart voor de gemeenten Grave en Mill en Sint Hubert; Moerdijk, Steenbergen, Halderberge en Woensdrecht; een gezamenlijke cultuurhistoriekaart voor Aalburg, Werkendam en Woudrichem;
- voor de gemeenten Bernheze, Maasdonk, Boekel, Uden en Rucphen zijn activiteiten ontwikkeld om te komen tot een archeologie- of cultuurhistoriekaart. De totstandkoming ervan is echter (nog) niet verwezenlijkt, met name omdat subsidiering in het kader van de provinciale stimuleringsregeling achterwege is gebleven;
- het opstellen van een quick scan van potentiële monumentwaarden in Bergeijk;
- het opstellen / actualiseren van de gemeentelijke monumentenlijst in Laarbeek, Lith en Oss;
- het opstellen van een monumentenbeleidsplan voor de gemeenten Halderberge, Heusden, Sint-Oedenrode, Steenbergen.

De ureninzet voor 2010 was 226 uur.

3i Planoverleg

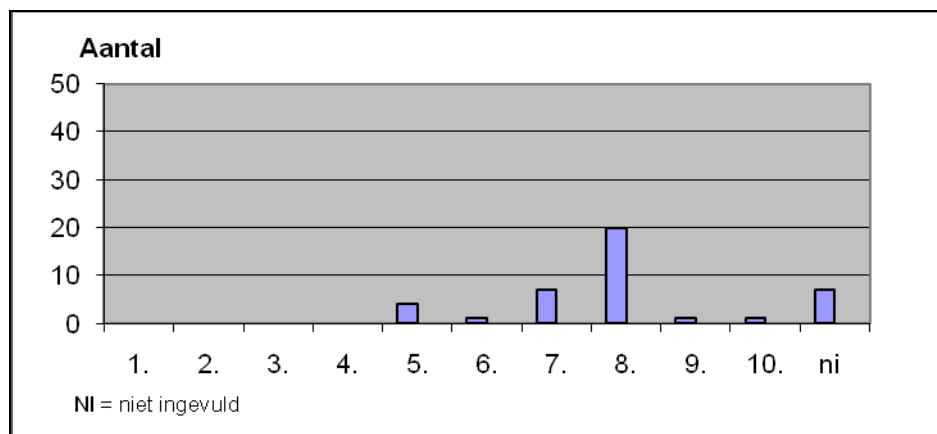
Het Planoverleg richt zich vooral op de ingrijpende restauratieplannen (voornemen tot afbraak, ingrijpende wijzigingen, reconstructie en herbestemming), waarbij de insteek is om dergelijke plannen zo veel mogelijk in het voortraject te bespreken.

Het blijkt namelijk dat gemeenten en monumenteigenaren hier het meest behoefte aan hebben. Zeker voor complexe restauratie- en ontwikkelingsplannen is het van belang dat betrokkenen vroegtijdig een preadvies ontvangen, zodat de kwaliteit van het plan – indien dit nodig is – kan worden verbeterd (aanreiken tips e.d.).

Voordeel is tevens dat het vergunningentraject veelal sneller doorlopen kan worden, hetgeen ook gunstig is voor de kosten.

Het aantal behandelde plannen in 2010 bedroeg 26 betr. 18 gemeenten; er werd 10 x bijeen gekomen.

De ureninzet in 2010 was 273,25 uur.

*Hoe beoordeelt u de dienstverlening van het Monumentenhuis betreft Planoverleg?
(uit: Tevredenheids- en wensenonderzoek Stichting Monumentenhuis Brabant)*

3j Beleidsoverleg

Dit overleg vindt tweejaarlijks plaats.

Gespreksonderwerpen in 2010 waren: het jaarverslag en de jaarrekening van het steunpunt, het werkplan en de begroting voor 2011, landelijke en provinciale ontwikkelingen, provinciale initiatieven en projecten. De ureninzet in 2010 was 28 uur.

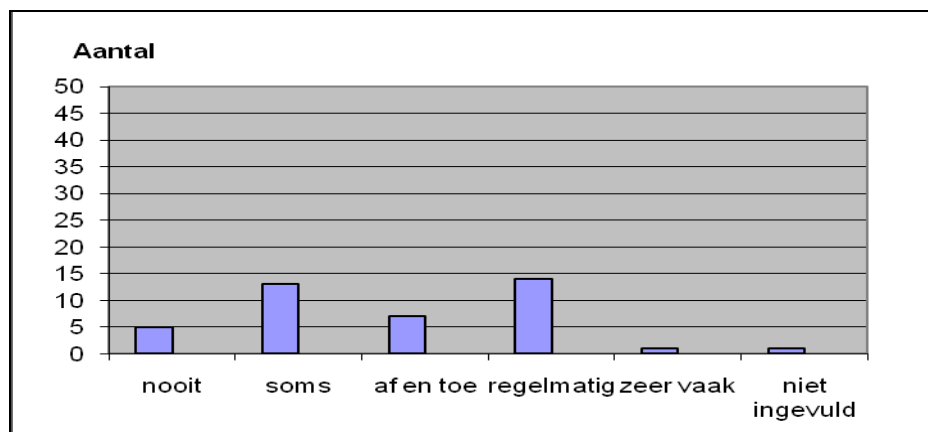
3B Bereik dienstverlening

De activiteiten, die voortvloeien uit de taakstelling van Stichting Monumentenhuis Brabant, beogen het ondersteunen en professionaliseren van de Brabantse gemeenten teneinde de kwaliteit en effectiviteit van het monumentenbeleid te verbeteren. De activiteiten van de stichting zijn helemaal daarop gericht.

De dienstverlening van Stichting Monumentenhuis Brabant omvatte in 2010: helpdesk, spreekuur / consult op locatie; website; nieuwsbrieven en digitale specials; scholingsbijeenkomsten en cursussen, ondersteuning van nieuwe ambtenaren, activering gemeenten

m.b.t. gebiedsgerichte monumentenzorg, activering gemeenten m.b.t. de kennis van de eigen cultuurhistorische waarden, planoverleg, beleidsoverleg.

Het “*Tevredenheids- en wensenonderzoek Stichting Monumentenhuis Brabant*” verschaft eveneens inzicht in het bereik van de dienstverlening van de organisatie.

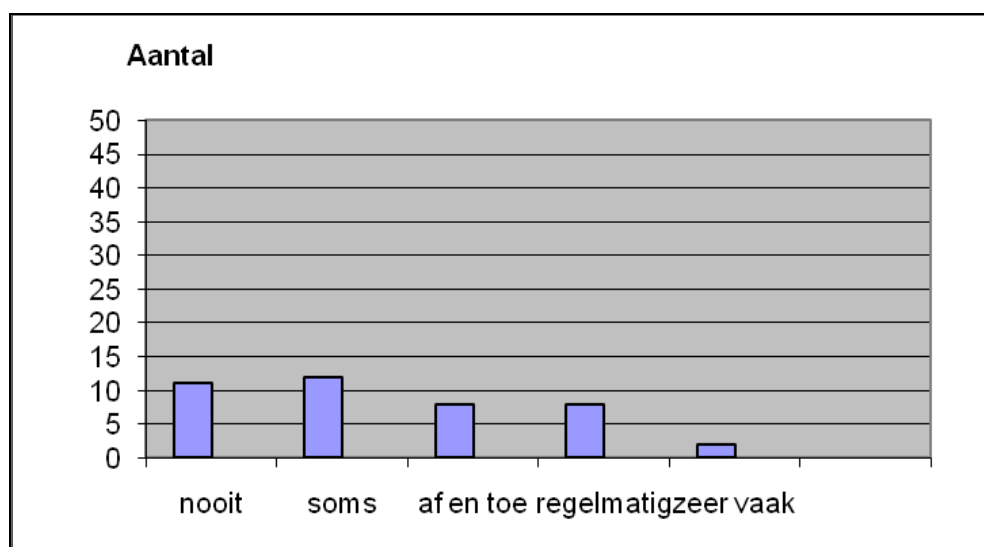
In welke mate maakt u gebruik van de Helpdesk?

(uit: Tevredenheids- en wensenonderzoek Stichting Monumentenhuis Brabant)

In het dienstverleningspakket is onderscheid te maken tussen:

- informatieve producten die alle gemeenten ontvangen en waarmee dus 100% bereik wordt gescord. Het betreft hier de nieuwsbrieven en digitale specials;
- producten waarvan gemeenten dagelijks gebruik kunnen maken ter ondersteuning van de gemeentelijke monumentenzorgtaak:
 - helpdesk: ca. 85% maakt hiervan in meer of mindere mate gebruik;
 - website: zo'n 90% van de gemeenten maakt in meer of mindere mate hiervan gebruik; gemiddeld aantal bezoekers van de website ca. 2200 per maand);
- dienstverlening op afspraak, gericht op ondersteuning van gemeenten:
 - spreekuur / consult op locatie: ruim 60% geeft aan hiervan wel eens gebruik te hebben gemaakt;
- dienstverlening en producten die voor alle Brabantse gemeenten worden ontwikkeld en waar facultatief gebruik van wordt gemaakt:
 - scholingsbijeenkomsten en cursussen: deelname ca. 80%.
- dienstverlening die gericht voor een aantal gemeenten wordt ingezet en tot doel strekt gemeenten te professionaliseren:
 - ondersteuning nieuwe ambtenaren: ca. 53% geeft aan wel eens te hebben deelgenomen aan activiteiten die hiertoe zijn georganiseerd;
 - deskundigheidsbevordering gemeentelijke monumentencommissies: verspreid over 4 cursusbijeenkomsten is door 104 personen (van 40 gemeenten) hier aan deelgenomen.
- dienstverlening gericht op stimulering van beleidsontwikkeling door gemeenten:
 - activeren van gemeenten m.b.t. gemeentelijk archeologiebeleid: ca. 63% geeft aan wel eens gebruik te hebben gemaakt van het dienstenaanbod;
 - activering van gemeenten m.b.t. het ontwikkelen van kennis van eigen cultuurhistorische waarden: ca. 65% geeft aan wel eens gebruik te hebben gemaakt van het dienstenaanbod;
 - activering gemeenten m.b.t. het ontwikkelen van een gemeentelijk beleid m.b.t. het religieus erfgoed: in het kader van het Ambassadeursproject zijn met alle Brabantse gemeenten gesprekken gevoerd (bereik 100%)

- dienstverlening met als doel de afstemming tussen overheden te bevorderen in relatie tot advisering over monumenten:

*In welke mate maakt u gebruik van het planoverleg?
(uit: Tevredenheids- en wensenonderzoek Stichting Monumentenhuis Brabant)*

In het tevredenheids- en wensenonderzoek naar de dienstverlening van Stichting Monumentenhuis Brabant ging één van de vragen over de bekendheid met de activiteiten van de stichting. Alle respondenten beantwoordden deze vraag positief.

Op de vraag of men wel eens contact had gehad met het Monumentenhuis Brabant werd door 95% van de gemeenten positief geantwoord. Gesteld kan dus worden dat het bereik van de activiteiten van Stichting Monumentenhuis Brabant zeer hoog is.

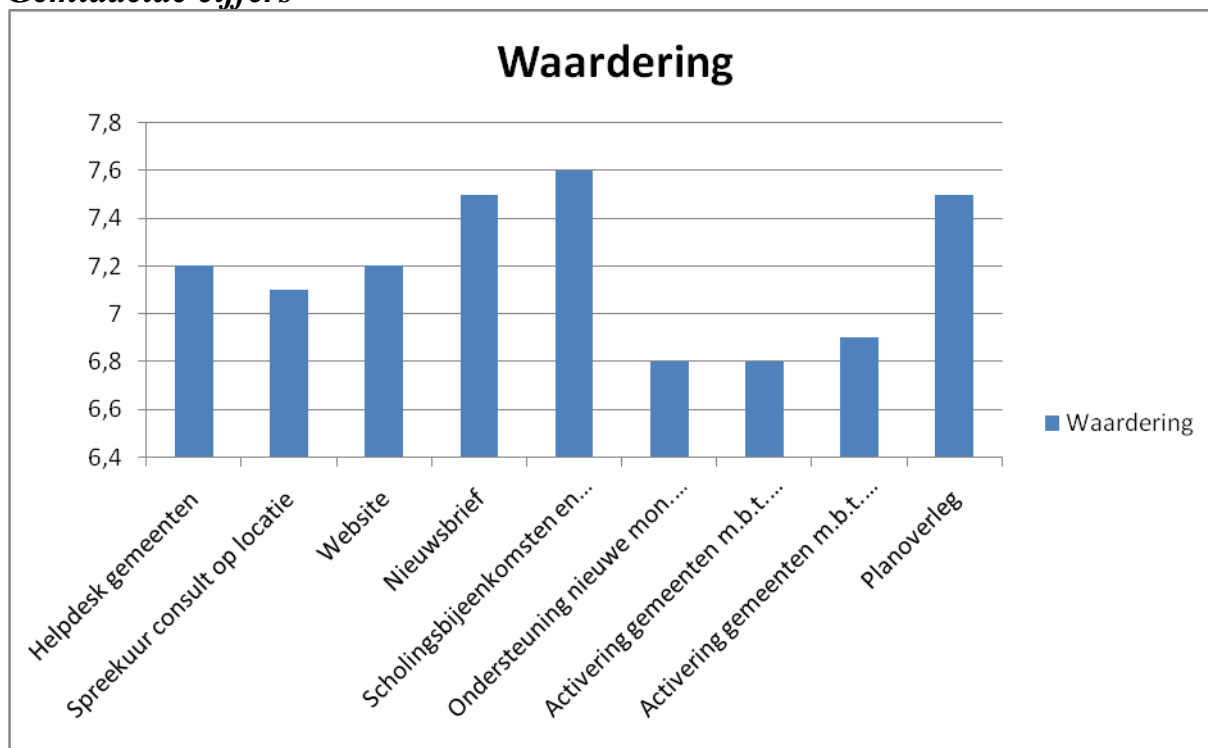
Dienstverlening	Bereik: prognose 2010	Bereik: gerealiseerd 2010
a) Helpdesk gemeenten	45 gemeenten (= 66% totaal)	61 gemeenten (= 89% totaal)
b) Spreekuur/consult gemeenten	30 gemeenten (= 45% totaal)	43 gemeenten (= 63% totaal)
c) Website	1100 bezoekers per maand	2214 bezoekers per maand
d) Nieuwsbrief	4 nieuwsbrieven; 5 digitale specials (bereik gem.: 100%)	4 nieuwsbrieven; 7 digitale specials (bereik gem.: 100%)
e) Scholingsbijeenkomsten en cursussen	4x (deelname gemeenten niet uitgewerkt)	5x (deelname gemeenten 80%)
f) Ondersteuning nieuwe mon.ambtenaren	5 gemeenten	9 gemeenten
g) Activering gemeenten m.b.t. gebiedsgerichte mon.zorg	niet nader benoemd	niet nader benoemd
h) Activering gemeenten m.b.t. kennis cult. hist. waarden	monumentenlijst: 4x	beleidsplan mon. 4x; startnotitie archeologie 4x, mon.lijst 4x,
i) Planoverleg	15 gemeenten; 30 plannen	18 gemeenten (bereik 26,5%); 26 plannen

3C Waardering dienstverlening

Het “Tevredenheids- en wensenonderzoek Stichting Monumentenhuis Brabant” is ook de vraag opgenomen: hoe beoordeelt u de dienstverlening van Stichting Monumentenhuis Brabant betreft ... Hierdoor is een goed beeld gekregen van de waardering van de verschillende diensten / producten.

De toegekende cijfers zijn verrekend in een gemiddeld cijfer. Onderstaand treft u de resultaten aan:

Gemiddelde cijfers

Gemiddeld waardering diensten / producten Stichting Monumentenhuis Brabant: 7,2

- A) Helpdesk: 7,2
- B) Spreekuur / consult op locatie: 7,1
- C) Website: 7,2
- D) Nieuwsbrief en digitale specials: 7,5
- E) Scholingsbijeenkomsten en cursussen: 7,6
- F) Ondersteuning nieuwe ambtenaren: 6,8
- G) Activeren gemeenten m.b.t. gebiedsgerichte mon. Zorg: 6,8
- H) Activeren gemeenten m.b.t. kennis van cultuurhistorische waarden: 6,9
- I) Planoverleg: 7,5

Het gemiddeld rapportcijfer voor de diensten / producten van Stichting Monumentenhuis Brabant is 7,2.

3D *Maatschappelijke effecten dienstverlening*

De activiteiten van Stichting Monumentenhuis Brabant dragen bij aan het realiseren van de provinciale beleidsdoelen op het gebied van erfgoed, met name als het gaat om:

- a) “de Schatten bewaren”: het Brabants erfgoed duurzaam in stand houden;
- b) “de schatten beleven”: het Brabants erfgoed verbinden met het Brabant en de Brabanders van nu;
- c) “de Schatten ontwikkelen”: het Brabants erfgoed inzetten voor de vormgeving van de leefomgeving. Het doel is cultuurhistorie (inclusief archeologie) expliciet in de afweging bij ruimtelijke ontwikkelingen te betrekken teneinde meer ruimtelijke kwaliteit te bewerkstelligen door cultuurhistorische waarden te benutten bij ruimtelijke ontwikkelingen.

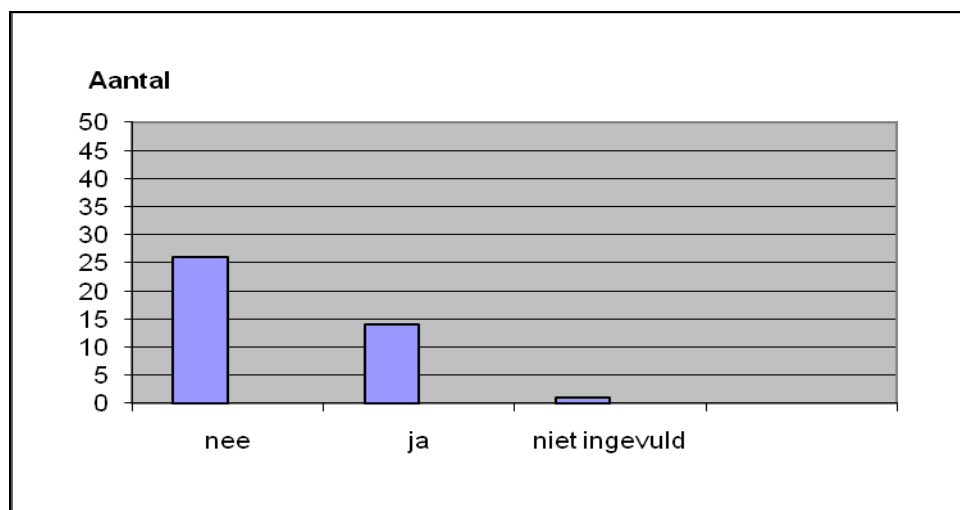
Decentralisatie

Vanaf 1988 is sprake van een al maar verder gaande decentralisatie van taken en verantwoordelijkheden op het gebied van de monumentenzorg en archeologie naar gemeenten. Met name de laatste jaren zijn er veel ontwikkelingen:

- Op 1 september 2007 is de Wet op de archeologische monumentenzorg van kracht geworden, waardoor gemeenten ook op dit gebied meer verantwoordelijkheid en beleidsvrijheid hebben gekregen.
- Andere belangrijke regelgeving is de nieuwe Wet op de Ruimtelijke Ordening, die op 1 juli 2008 in werking is getreden. Deze wet verlangt van gemeenten een integrale en vroegtijdige inbreng van cultuurhistorie in het ruimtelijk beleid.
- Op 1 januari 2009 is een wijziging van de Monumentenwet ingegaan, die alle gemeenten verplicht om voortaan zelf de monumentenvergunning te verlenen.
- In december 2009 is door de Tweede Kamer de “Beleidsbrief Modernisering Monumentenzorg” (MoMo) aangenomen. Binnen het nieuw vorm te geven monumentenbestel zullen gemeenten – nog meer dan tot nu toe het geval was – een cruciale rol spelen. Zij zijn de spil om inhoud te geven aan het MoMo-beleid.

Zijn gemeenten in voldoende mate toegerust?

De vraag die hierbij naar boven komt, is: zijn de gemeenten wel in voldoende mate toegerust om hun taak en verantwoordelijkheid om een goede wijze te vervullen?

Kan naar uw mening voldoende tijd besteed worden aan de gemeentelijke monumentenzorgtaak?

(uit: Tevredenheids- en wensenonderzoek Stichting Monumentenhuis Brabant)

In 2009 en 2010 zijn enkele onderzoeken uitgevoerd (onder andere door Erfgoedinspectie en Nationaal Restauratiefonds), die aangeven dat dit bij veel gemeenten niet het geval is. Het *Tevredenheids- en wensenonderzoek Stichting Monumentenhuis Brabant* bevestigt dit beeld.

Een vervolgvraag die rijst, is: kan Stichting Monumentenhuis Brabant via haar dienstverlening er voor zorgen dat het gemeentelijk monumentenbeleid wel “op niveau” komt?

In haar eentje zal dat zeker niet lukken. De principaal hier is de gemeente. Gemeenten dienen zelf een positieve instelling met betrekking tot monumenten(zorg) aan te nemen. Maar dat is nog niet genoeg. Ook zullen er financiële middelen beschikbaar moeten zijn, als ook kennis en deskundigheid.

In veel gemeenten neemt monumentenzorg nog altijd een “ondergeschikte” positie in. In het rapport van de Erfgoedinspectie “*Stut of steunpilaar? Een onderzoek naar de provinciale steunpunten monumentenzorg*” (2009) en de Beleidsbrief MoMo wordt hier veelvuldig gewag van gemaakt. Of gemeenten genegen zijn meer werk te gaan maken van hun taak en verantwoordelijkheid in dezen, behoort goeddeels tot de eigen gemeentelijke autonomie.

Verwachtingen voor de komende jaren

Wat betreft de beschikbare financiële middelen hebben wij in 2010 vele signalen ontvangen dat die de komende tijd juist minder zullen worden. Er wordt in gemeenteland volop bezuinigd. Ook de monumentensector ontkomt hier niet aan. We merken:

- dat geplande activiteiten, zoals het opstellen of actualiseren van een gemeentelijke monumentenlijst, worden afgeblazen;
- dat er bezuinigd wordt op uitvoeringsprogramma's (bijv. subsidiepotjes);
- dat het beschikbare budget voor gemeentelijke monumentencommissies wordt verminderd;
- dat er geen nieuw beleid meer wordt ontwikkeld;
- dat de ambtelijke inzet voor monumentenzorg wordt verminderd;
- dat er wordt bezuinigd op de inhuur van externe monumentendeskundigen;
- dat de kwaliteit en de effectiviteit van de integrale monumentenzorg onder druk staat.

Een heel zorgelijke ontwikkeling. Want de gemeentelijke monumentenzorgpraktijk laat in veel gemeenten al heel wat te wensen over. De komende jaren zal het alleen maar moeilijker worden.

Monumentenhuis... een huis dat staat en helpt

Het bovenstaande onderstreept het grote belang van een ondersteuningstructuur voor gemeenten op het gebied van de monumentenzorg en archeologie. Zonder het Monumentenhuis zouden de problemen nog veel groter zijn.

Eind 2009 is een onderzoek uitgevoerd door het Nationaal Restauratiefonds onder gemeenteambtenaren. Het onderzoek is toegestuurd naar 441 gemeenten. In totaal zijn 468 ambtenaren benaderd; de response was 232 (50%). Aan het onderzoek hebben 36 Brabantse gemeenten deelgenomen, oftewel een respons van 53%. Het onderzoek is in februari 2010 gepresenteerd.¹⁾

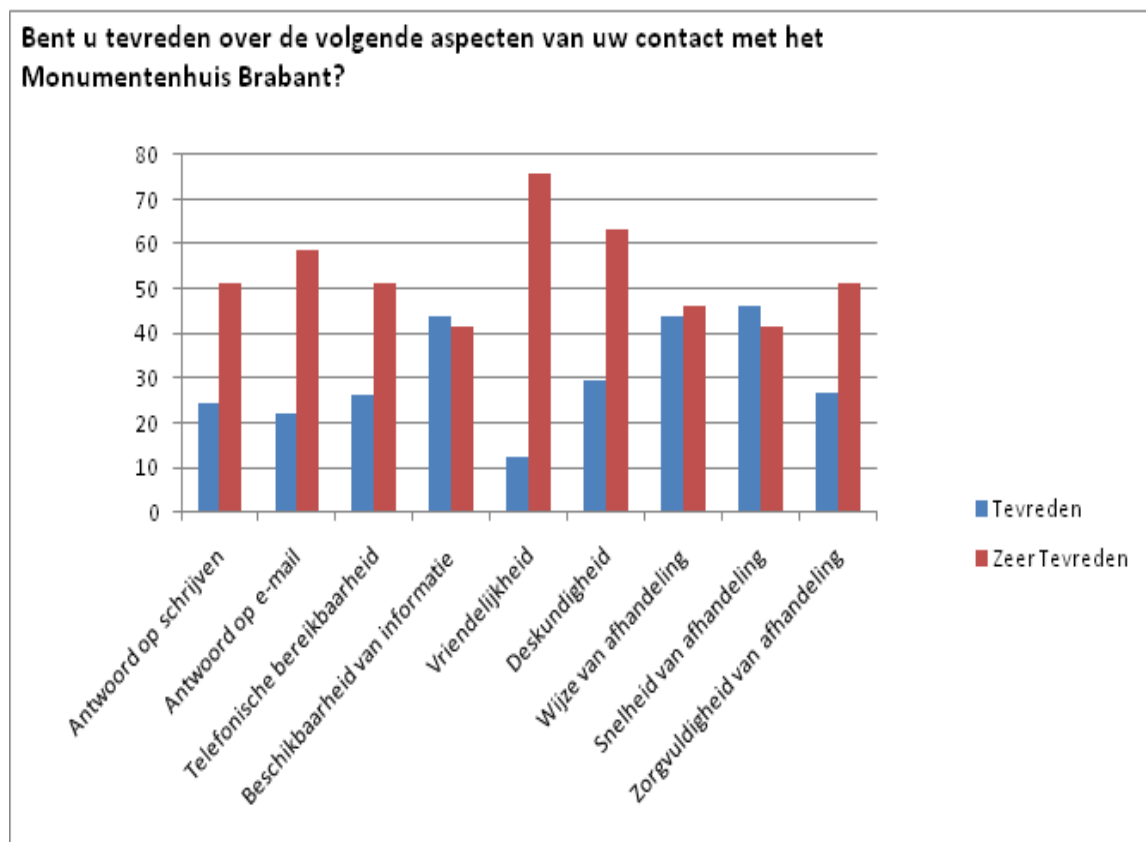
Enkele belangrijke uitkomsten van dat onderzoek:

- de belangrijkste partijen in het netwerk van de gemeenten zijn RCE (76%), de provinciale steunpunten (34%), de Provincie (30%). Voor Noord-Brabant zijn deze cijfers als volgt: RCE (67%), Monumentenhuis Brabant (50%), provincie (39%).

1) Nationaal restauratiefonds, Gemeenten Onderzoek (december 2009)

- De organisaties die volgens de gemeente de meest relevante bijdrage leveren aan het gemeentelijk monumentenbeleid zijn de RCE (72%), de provinciale steunpunten (62%), het Nationaal Restauratiefonds (56%), VNG en provincie beide met 38%. Voor Noord-Brabant zijn deze cijfers als volgt: RCE (56%), Monumentenhuis Brabant (56%), Nationaal Restauratiefonds (44%), Provincie (39%), VNG (22%).

Uit het *Tevredenheids- en wensenonderzoek Stichting Monumentenhuis Brabant* blijkt dat gemeenten positief zijn over de wijze waarop het Monumentenhuis functioneert. Hieronder treft u in tabelvorm een samenvatting aan.

* in percentages uitgedrukt

** niet alle gemeenten hebben met al deze aspecten van doen gehad; in dat geval werd veelal niet van toepassing / weet niet ingevuld.

Het maatschappelijk effect van de activiteiten van Stichting Monumentenhuis Brabant heeft zich ook in 2010 laten merken:

- er wordt een concrete en directe bijdrage geleverd aan de ondersteuningsbehoefte van gemeenten, waardoor gemeenten beter in staat zijn om hun klanten (monumenteigenaren en andere belanghebbenden) op een goede manier van dienst te zijn;
- de kwaliteit en de effectiviteit van het gemeentelijk monumentenbeleid wordt vergroot;
- er wordt kennis en deskundigheid bij gemeenten bevorderd op het gebied van wet- en regelgeving op het gebied van archeologie, cultuurlandschap en monumenten en de inhoudelijke praktijk daarvan;
- er wordt een bijdrage geleverd aan de versterking van de kwaliteit van de integrale gemeentelijke monumentenzorg;
- er wordt een impuls gegeven aan de kennisontwikkeling bij gemeenten inzake cultuurhistorische waarden;
- er wordt een impuls gegeven aan de gebiedsgerichte monumentenzorg in de provincie, één van de pijlers van het nieuwe monumentenbestel;

- er wordt een impuls en concrete bijdrage gegeven aan de professionalisering van de gemeentelijke monumentenzorg;
- de deskundigheid van de monumentambtenaren en gemeentelijke monumentencommissies wordt bevorderd en ontwikkeld;
- er wordt een platform geboden ter bevordering van de afstemming tussen de betrokken overheden en andere partijen;
- er wordt een bijdrage geleverd aan het verstevigen van het Brabantse erfgoed, hetgeen tevens de Brabantse identiteit wordt versterkt;
- er wordt inhoud gegeven aan een provinciaal kenniscentrum op het gebied van de monumentenzorg.

Ureninzet 2010

Taken	Begroot	Aangepaste begroting	Werkelijk	Verschil
Eerstelijns ondersteuning				
a) Helpdesk gemeenten	500	560	561,5	1,5
b) Spreekuur / consultgemeenten	200	200	200,5	0,5
Professionalisering gemeenten				
c) Website	200	200	154,75	-45,25
- Kosten hosting, opmaak e.d.: € 1.000,- *				
d) Nieuwsbrieven en digitale specials	160	160	161,5	1,5
- Kosten opmaak, papier, porto: € 2.000,- *				
e) Scholingsbijeenkomsten en cursussen	250	250	252	2
- Kosten huur locatie / verbruik: € 2.459,- *				
f) Ondersteuning nieuwe ambtenaren	75	75	70,5	-4,5
Activering gem. monumentenbeleid				
g) Activering gemeenten m.b.t. gebiedsgerichte monumentenzorg	225	100	149	49
h) Activering gemeenten m.b.t. kennis cult. hist. waarden	225	225	226	1
Platform van afstemming en overleg				
i) Planoverleg	200	265	273,25	8,25
j) Beleidsoverleg	30	30	28	-2
Totaal	2.065	2.065	2.077	12

*Behalve de ureninzet was in de begroting een bedrag van € 5.459,- opgenomen voor algemene kosten. Het betreft hier gemaximeerde kosten; in de praktijk zijn deze niet toereikend. De meerkosten heeft Stichting Behoud Monumenten Brabant voor haar rekening genomen.

Toelichting afwijking ureninzet

Ten opzichte van de (aangepaste) begroting zijn er enkele kleine verschillen. Alleen de ureninzet met een afwijking van meer dan 10 uur wordt hieronder nader toegelicht:

- ad c: 'Website:
voor de uitvoering van deze activiteit is ook gebruik gemaakt van de inzet van een uitzendkracht. Zijn ureninzet (in totaal 200,6 uur) is verdeeld over tal van activiteiten, die verder niet zijn uitgesplitst. De totale kosten van deze uitzendkracht heeft Stichting Behoud Monumenten Brabant voor haar rekening genomen.
- ad g: 'Advisering gemeente m.b.t. gebiedsgerichte monumentenzorg':
in het laatste kwartaal van 2010 zijn extra activiteiten ontwikkeld ten behoeve van het ruraal erfgoed, met name het project "Verloren boerderijen".

All-in uurtarief

Overeenkomstig andere jaren wordt voor de inzet van personeel een all-in uurtarief gehanteerd. Dit is eerder geaccordeerd met de Provincie Noord-Brabant. Voor 2010 is het uurtarief ongewijzigd gebleven, namelijk € 72,-. Stichting Monumentenhuis Brabant is niet BTW-plichtig. Vanwege de hantering van een all-in uurtarief is er geen kostenverdeelstaat met uitsplitsing naar personeelskosten, huisvestingskosten e.d.

Algemene kosten Stichting Monumentenhuis Brabant

Elke organisatie heeft te maken met algemene kosten. In het geval van Stichting Monumentenhuis Brabant heeft het onder meer betrekking op overleg met het steunpuntennetwerk, de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, de Provincie en monumentenorganisaties. De kosten hiervan vallen buiten de hierboven genoemde projecten, maar drukken wel op de financiële positie van de organisatie. In totaal gaat het om 134,5 uur, oftewel een bedrag van € 9.684,-.

Ter financiering van deze kosten heeft Stichting Behoud Monumenten Brabant een storting gedaan. Hoe in het vervolg hiermee dient te worden omgegaan, zal besproken worden met de provincie.

4 Beleids- en beheerplan financiële reserves 2010-2012

Door Stichting Monumentenhuis Brabant is eind 2009 het “Beleids- en beheerplan financiële reserves 2010-2012” opgesteld. Bij schrijven van 5 februari 2010 heeft de provincie hiermee ingestemd. De actualisering van het beleids- en beheerplan werd op 21 september 2010 door de provincie geaccordeerd.

De reserves worden – conform de doelstelling van Stichting Monumentenhuis Brabant – besteed aan het ondersteunen, activeren en professionaliseren van de Brabantse gemeenten teneinde de kwaliteit en de effectiviteit van de gemeentelijke monumentenzorg te vergroten. De reserves worden ingezet op de volgende terreinen:

- a) industrieel erfgoed: kennisontwikkeling en beleidsstimulering bij gemeenten;
- b) professionalisering gemeentelijke monumentencommissies;
- c) behoefteonderzoek gemeenten bij uitvoering monumentenzorgtaak;
- d) het uitgeven van brochures voor monumentambtenaren, ambtenaren R.O., leden van gemeentelijke monumentencommissies en andere belanghebbenden op het gebied van de monumentenzorg en ruimtelijke kwaliteit.

a) Industrieel erfgoed: kennisontwikkeling en beleidsstimulering bij gemeenten

Industrieel erfgoed, waaronder ook begrepen spoorwegstations, remises, bruggen, sluizen en andere objecten van waterbeheersing, is bij de meeste gemeenten nog een ondergeschoven kindje. In de meeste Brabantse gemeenten heeft het tot nu toe amper aandacht gekregen. Ook over herbestemming en doorontwikkeling van cultuurhistorisch waardevolle fabrieken en industriële complexen is men vaak onwetend. Voor het Brabantse erfgoed en de Brabantse identiteit zijn dit echter waardevolle objecten, waar weloverwogen mee moet worden omgegaan.

De insteek van de activiteiten is kennis van het eigen gemeentelijk industrieel erfgoed te vergroten en te stimuleren dat er een begin wordt gemaakt met beleidsontwikkeling.

Activiteiten 2010

Stichting Monumentenhuis Brabant heeft voor de uitvoering van dit project samenwerking gezocht met Stichting Brabants Industrieel Erfgoed (BrIE). Inmiddels vindt regelmatig en structureel overleg plaats tussen beide organisaties. De goede samenwerking heeft een vervolg gekregen in het verzoek van BrIE om onderdak te krijgen in het Monumentenhuis. Hiermee is ingestemd, zodat de krachten verder kunnen worden gebundeld.

Omdat de (basis)kennis van het industrieel erfgoed nog veel hiaten laat zien, is in 2010 vooral ingezet om hier meer inzicht op te krijgen. Daartoe is het industrieel erfgoed in het MIP geïnventariseerd. Verder zijn de rijksmonumentale objecten nader gecategoriseerd, zodat er nu een beter beeld is van wat er allemaal in Noord-Brabant voor handen is. Er is een begin gemaakt om gegevens hierover op de website te plaatsen.

Wat betreft de historische sluizen is samenwerking gezocht met de Stichting Historische Sluizen en Stuwen Nederland (SSHN). Een van de gezamenlijke actiepunten is het opzetten van een goede database. Na advisering en bemiddeling onzerzijds is aangesloten bij het project “Kennis Infrastructuur Modernisering Monumentenzorg” (KIMOMO) van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed. De vulling van de database zal in 2011 onder regie van SSHN plaats gaan vinden.

Naar de Brabantse gemeenten toe heeft Stichting Monumentenhuis Brabant verder activiteiten ontwikkeld waarin het belang van herbestemming onder de aandacht wordt gebracht. Dit is

gedaan tijdens de cursus A & O (26 oktober), de cursus voor monumentencommissies en monumentenambtenaren in Tilburg (10 december) en de Inspiratiedag Industrieel erfgoed (7 december). Verder is het initiatief genomen om te komen tot een Brabantse databank voor de herbestemming van onroerend erfgoed.

Ter beleidsstimulering bij gemeenten is aan alle Brabantse monumentambtenaren de brochure “Eerste Hulp Bij Herbestemmen” gratis toegezonden; zie onder d).

De ureninzet voor de hierboven genoemde activiteiten in 2010 was 125,75 uur, hetgeen een kostenpost met zich meebrengt van 125,75 x € 72,- = € 9.054,-. Dit is aanzienlijk meer dan is begroot (€ 4.000,-). De overschrijding heeft te maken met:

- Extra werkzaamheden en tijdsinzet voor het deelproject ‘inventarisatie van het Brabants industrieel erfgoed’. Omdat het van belang is de (basis)kennis van het industrieel erfgoed te vergroten is hier in het laatste kwartaal veel werk van gemaakt. Op de website zijn de onderzoeksgegevens inmiddels gepresenteerd.
- Met betrekking tot herbestemming heeft Stichting Monumentenhuis Brabant extra activiteiten ontwikkeld, onder andere het initiatief (eind 2010) om te komen tot een databank voor herbestemming.

b) Professionalisering gemeentelijke monumentencommissies

Ten gevolge van de wijziging van de Monumentenwet 1988, die per 1 januari 2009 in werking is getreden, is de ministeriële adviesplicht beperkt en is het afhandelen van het merendeel van de monumentenvergunningen helemaal een verantwoordelijkheid van de gemeente geworden. In de wetwijziging is verder geregeld dat elke gemeente de inschakeling van een adviesorgaan betr. monumentaangelegenheden moet regelen. Dat is meteen een groot knelpunt in veel gemeenten!

In oktober 2008 heeft de Erfgoedinspectie een rapport uitgebracht over het functioneren van de monumentencommissies op lokaal niveau. Het blijkt dat in veel gemeenten professionaliteit en deskundigheid in onvoldoende mate beschikbaar is.

Om dit te verbeteren heeft Stichting Behoud Monumenten Brabant een viertal regionale cursusbijeenkomsten met als thema “Kennisontwikkeling en deskundigheidsbevordering gemeentelijke monumentencommissies” georganiseerd, te weten:

- Sint-Oedenrode (10 december 2009): 28 deelnemers van 13 gemeenten. Op de vraag is het doel van de cursus bereikt werd geantwoord: grotendeels 55%; redelijke mate – goed 25%; gedeeltelijk 20%.
- Heusden (20 mei 2010): 26 deelnemers van 9 gemeenten. Op de vraag is het doel van de cursus bereikt werd geantwoord: geheel 6,25%, grotendeels 25%; redelijke mate – goed 62,5%; gedeeltelijk 6,25%.
- Gemert (26 november 2010): 15 deelnemers van 8 gemeenten. Op de vraag is het doel van de cursus bereikt werd geantwoord: geheel 6,25%, grotendeels 25%; redelijke mate – goed 62,5%; gedeeltelijk 6,25%.
- Tilburg (10 december 2010): 35 deelnemers van 10 gemeenten. Op de vraag is het doel van de cursus bereikt werd geantwoord: geheel 9%, grotendeels 39%; redelijke mate – goed 39%; gedeeltelijk 13%.

In totaal hebben dus 104 personen van 40 gemeenten aan deze cursusbijeenkomsten deelgenomen.

Na ontvangen signalen dat een aantal Brabantse gemeenten problemen ervaart met de instelling van een eigen gemeentelijke adviescommissie is vanuit Stichting Monumentenhuis Brabant de oprichting van Stichting Advisering Monumenten en Ruimtelijke Kwaliteit

Brabant geïnitieerd, die als onafhankelijke en deskundige organisatie gemeenten van dienst kan zijn. De kwaliteit en de effectiviteit van de gemeentelijke monumentenzorg zijn gebaat bij een goed monumentenadvies, dus is een dergelijke ondersteuningsstructuur zeker gewenst. De organisatorische uitwerking van de Stichting Advisering Monumenten en Ruimtelijke Kwaliteit Brabant heeft in 2010 zijn beslag gekregen. Ontwikkeld zijn:

- een protocol waarin de werkwijze wordt vastgelegd;
- overeenkomstmodellen voor gemeenten;
- principes en uitgangspunten bij planbeoordeling;
- technische criteria planbeoordeling monumenten;
- een website: www.monumentenadviesbrabant.nl

Van een brochure over de uitgangspunten bij planbeoordeling van monumenten is afgezien, omdat er per 1 juli 2011 weer een wijziging van de Monumentenwet 1988 van kracht wordt (m.b.t. vergunningvrij bouwen). Er is nu voor gekozen om de uitgangspunten via de website kenbaar te maken.

De totale ureninzet in 2010 voor het onder b) genoemde project was 308 uur, hetgeen uitkomt op een bedrag van $308 \times \text{€ } 72,- = \text{€ } 22.176,-$.

c) Behoeftonderzoek gemeenten bij uitvoering monumentenzorgtaak

Het is zinvol om het dienstverleningspakket van Stichting Monumentenhuis Brabant op gezette tijden (om de 3 à 4 jaar) kritisch onder de loep te nemen. Natuurlijk om te weten te komen of de gemeenten tevreden zijn over de dienstverlening door Stichting Monumentenhuis Brabant, maar ook om te vernemen wat de ondersteuningsbehoefte van gemeenten is en wat de concrete wensen zijn. Daartoe is in de zomer van 2010 naar alle Brabantse gemeenten een vragenlijst gestuurd. Het onderzoek richtte zich op de (beleids)ambtenaar Monumentenzorg.

Het doel van het onderzoek is te vernemen:

- a) in welke mate gemeenten tevreden zijn over de huidige dienstverlening van Stichting Monumentenhuis Brabant;
- b) of het huidige dienstenpakket van Stichting Monumentenhuis Brabant aansluit bij de behoeften van de gemeenten i.c. wordt daarmee een relevante bijdrage geleverd aan het gemeentelijke monumentenbeleid;
- c) of gemeenten bij de uitvoering van hun monumentenzorgtaak behoefte hebben aan nog andere dienstverlening door Stichting Monumentenhuis Brabant. Zo ja, wat zijn dan de wensen?

Aan het onderzoek hebben 41 gemeenten deelgenomen, oftewel een respons van 60%. De uitkomsten van het onderzoek zullen worden gebruikt voor het op te stellen meerjaren plan, dat in de zomer van 2011 zal worden opgesteld.

De ureninzet was 179 uur, hetgeen een kostenpost oplevert van $179 \times \text{€ } 72,- = \text{€ } 12.888,-$.

d) Het uitgeven van brochures en andere publicaties

Via het uitgeven van specifieke publicaties voor monumentambtenaren, ambtenaren R.O., leden van gemeentelijke monumentencommissies en andere betrokkenen op het gebied van monumentenzorg en ruimtelijke kwaliteit:

- kan een bijdrage worden geleverd kennisvermeerdering van cultuurhistorische waarden;
- kunnen gemeenten geactiveerd worden om beleid te ontwikkelen, dat leidt tot versterking van de kwaliteit van de gemeentelijke monumentenzorg c.q. het verstevigen van het Brabantse erfgoed.

In 2010 is door Stichting Monumentenhuis Brabant uitgegeven de brochure “*Over kerken en Kloosters gesproken... Gemeentelijk beleid nodig voor behoud Brabants religieus erfgoed*”.

Lag het oorspronkelijk in de bedoeling om een eigen uitgave over herbestemming uit te geven, later is besloten om hiervan af te zien omdat Stichting BOEi (Nationale Maatschappij tot Behoud, Ontwikkeling en Exploitatie van Industrieel Erfgoed) al een publicatie hierover heeft uitgegeven die als zodanig goed te gebruiken is voor het beoogde doel, namelijk gemeenten informeren en bouwstenen aanreiken op het gebied van de herbestemming. Dit is de publicatie “*Eerste hulp bij herbestemmen*”, die naar alle Brabantse ambtenaren monumentenzorg is toegestuurd.

De opmaak- en drukkosten van de brochure “*Over kerken en Kloosters gesproken... Gemeentelijk beleid nodig voor behoud Brabants religieus erfgoed*” en de kosten van de publicatie “*Eerste hulp bij herbestemmen*” heeft Stichting Behoud Monumenten Brabant voor haar rekening genomen.

De totale ureninzet voor de activiteiten onder d) hebben voor Stichting Monumentenhuis Brabant in 2010 70 uur bedragen. De kosten hiervan zijn 70 x € 72,- = € 5.040,-.

Verloop reserves Stichting 2010

Egalisatiereserve	Na rekening	Verloop
Jaar:	2009	2010
Beginsaldo	499,-	
Storting vanuit bestemmingsreserves		5.000,-
Storting St. Behoud Monumenten Brab.		9.684,-
Algemene kosten (134,5u x € 72,- = € 9.684) + extra ureninzet (12u x € 72,- = € 864,-)		-10.548,-
Storting i.v.m. tekort bestemmingsreserve B en C		- 2.564,-
Saldo 31-12-2010		2.071-

A: Reserve industrieel erfgoed	2009	2010
Jaar:	2009	2010
Beginsaldo		12.500,-
Storting		
Ottrekking		9.054,-
Saldo 31-12-2010		3.446,-

B: Reserve professionalisering gemeentelijke monumentencommissies		
Jaar:	2009	2010
Beginsaldo		25.000
Storting		
Overheveling naar egalisatiereserve		5.000,-
Onttrekking		22.176,-
Saldo		- 2.176,- *

* Omdat een negatief saldo voor een bestemmingsreserve op zich niet mogelijk is, is vanuit de egalisatiereserve het tekort van € 2.176,- bijgestort.

C: Reserve behoefteonderzoek gemeente		
Jaar:	2009	2010
Beginsald		12.000,-
Storting		
Onttrekking		12.888,-
Saldo		- 388,- *

* Omdat een negatief saldo voor een bestemmingsreserve op zich niet mogelijk is, is vanuit de egalisatiereserve het tekort van € 388,- bijgestort.

D: Reserve uitgeven brochures		
Jaar:	2009	2010
Beginsaldo		15.000,-
Storting		
Onttrekking		5.040,-
Saldo		9.960,-

➤ Saldo bestemmingsreserves A en D per 31 december 2010 is € 13.406,-.